

er en overbevisende introduktion. Det komplicerede system, dets baggrund og dets virkninger beskrives klart og fyndigt.

Blot er der igen tendenser at spore. Det ene advarselsflag efter det andet hejses, mens der er længere mellem mere positive perspektiver og forklaringer på svaghederne. For eksempel argumenteres der solidt for, at EØF-traktaten er til stor fordel for de transnationale selskaber, mens det ikke rigtig kommer frem, at EF-samarbejdet til gengæld gør det sværere for de store selskaber at spille landene ud mod hinanden. Man får heller ikke noget overbevisende billede af det særdeles effektive checks and balances-system, der udvikles, når tolv lande skal samarbejde hver dag. Gensidig kontrol, blokerende mindretal, nidkær hægen om geografisk balance og vetoret er nogle af instrumenterne. Kommissionen er måske det mest gennemsigtige magtcenter i Europa. Alt siver af den grund, at gensidig mistillid er gift for internationalt samarbejde, og mistilliden aves bedst med information.

De Tolv giver mange eksempler på, hvordan dansk handlefrihed begrænses af samarbejdet, mens det ikke kommer klart frem, hvor meget mindre Danmark ville være afhængig af beslutninger i Bruxelles efter en eventuel udmeldelse. Suverænitetstafgivelsen relateres heller ikke overbevisende til, hvad der måtte være af fordele ved at kunne påvirke det øvrige Vesteuropa.

De Tolv er en kritisk politisk-økonomisk introduktion til EF fyldt med fakta og koncise sammenfatninger af relevante teorier. Den vil kunne gøre god fyldest som introduktion til delemner. Men bogen er ikke det "helhedsperspektiv" på EF, den lanceres som. For at blive det må den suppleres med de sikkerhedspolitiske forudsætninger og gøres lidt mere afbalanceret. Bogen vil med fordel kunne læses sammen med Socialdemokratiets nye Europa-udtalelse og Kommissionens informationskontors publikationer.

De to forfattere har mange stærke sider, men kræver det umulige af sig selv ved at forsøge at være 100-meter mestre på alle distancerne. Derfor må *De Tolv* ikke stå alene i undervisningen, til gengæld vil den i sin helhed være sund læsning for "flomme-europæere".

Carl-Henrik Hall

Roger Morgan & Caroline Bray (eds.), *Partners and Rivals in Western Europe: Britain, France and Germany*, Aldershot: Gower, 1986, 275 s. , \$39.50.

"EF-pakken" af december 1985 var – bortset fra udviklingen af det europæiske politiske samarbejde (EPS) – det første virkelig markante udslag af konvergerende holdninger inden for den trekant Bonn-Paris-London, der skabtes med Storbritanniens EF-medlemskab i 1973, men som indtil Fontainebleau-forliget om det britiske budgetbidrag havde vanskeligt ved at fungere. Den foreliggende bog om de britisk-fransk-tyske relationer er afsluttet netop inden den afgørende forhandlingsfase om "EF-pakken" tog fart, men giver et væsentligt bidrag til forståelsen af dens baggrund – herunder også af, hvorfor samarbejdet mellem de vigtigste stater i Vesteuropa har fungeret så tungt indtil nu.

er en overbevisende introduktion. Det komplicerede system, dets baggrund og dets virkninger beskrives klart og fyndigt.

Blot er der igen tendenser at spore. Det ene advarselsflag efter det andet hejses, mens der er længere mellem mere positive perspektiver og forklaringer på svaghederne. For eksempel argumenteres der solidt for, at EØF-traktaten er til stor fordel for de transnationale selskaber, mens det ikke rigtig kommer frem, at EF-samarbejdet til gengæld gør det sværere for de store selskaber at spille landene ud mod hinanden. Man får heller ikke noget overbevisende billede af det særdeles effektive checks and balances-system, der udvikles, når tolv lande skal samarbejde hver dag. Gensidig kontrol, blokerende mindretal, nidkær hægen om geografisk balance og vetoret er nogle af instrumenterne. Kommissionen er måske det mest gennemsigtige magtcenter i Europa. Alt siver af den grund, at gensidig mistillid er gift for internationalt samarbejde, og mistilliden aves bedst med information.

De Tolv giver mange eksempler på, hvordan dansk handlefrihed begrænses af samarbejdet, mens det ikke kommer klart frem, hvor meget mindre Danmark ville være afhængig af beslutninger i Bruxelles efter en eventuel udmeldelse. Suverænitetstafgivelsen relateres heller ikke overbevisende til, hvad der måtte være af fordele ved at kunne påvirke det øvrige Vesteuropa.

De Tolv er en kritisk politisk-økonomisk introduktion til EF fyldt med fakta og koncise sammenfatninger af relevante teorier. Den vil kunne gøre god fyldest som introduktion til delemner. Men bogen er ikke det "helhedsperspektiv" på EF, den lanceres som. For at blive det må den suppleres med de sikkerhedspolitiske forudsætninger og gøres lidt mere afbalanceret. Bogen vil med fordel kunne læses sammen med Socialdemokratiets nye Europa-udtalelse og Kommissionens informationskontors publikationer.

De to forfattere har mange stærke sider, men kræver det umulige af sig selv ved at forsøge at være 100-meter mestre på alle distancerne. Derfor må *De Tolv* ikke stå alene i undervisningen, til gengæld vil den i sin helhed være sund læsning for "flomme-europæere".

Carl-Henrik Hall

Roger Morgan & Caroline Bray (eds.), *Partners and Rivals in Western Europe: Britain, France and Germany*, Aldershot: Gower, 1986, 275 s. , \$39.50.

"EF-pakken" af december 1985 var – bortset fra udviklingen af det europæiske politiske samarbejde (EPS) – det første virkelig markante udslag af konvergerende holdninger inden for den trekant Bonn-Paris-London, der skabtes med Storbritanniens EF-medlemskab i 1973, men som indtil Fontainebleau-forliget om det britiske budgetbidrag havde vanskeligt ved at fungere. Den foreliggende bog om de britisk-fransk-tyske relationer er afsluttet netop inden den afgørende forhandlingsfase om "EF-pakken" tog fart, men giver et væsentligt bidrag til forståelsen af dens baggrund – herunder også af, hvorfor samarbejdet mellem de vigtigste stater i Vesteuropa har fungeret så tungt indtil nu.

Bogen anskuer primært trekanten som bestående af relativt uafhængige bilaterale relationer, snarere end som et egentligt trilateralt forhold. I en række enkeltanalyser belyses en lang række facetter af disse relationer: den historiske udvikling, den økonomiske udvikling i de tre lande, de tre lande i hinandens respektive offentlige opinion, bureaukратиernes og de politiske systemers forskelligartede karakter, kommunikationen mellem deres politiske eliter, de bilaterale politiske relationer, de tre landes indbyrdes relationer inden for EF-rammen og det sikkerhedspolitiske samarbejde.

Ud af disse analyser fremstår et relativt klart billede af de enkelte bilaterale relationer: det fransk-tyske forhold som det tætteste og især mest institutionaliserede samarbejde, baseret på en gensidig erkendelse af nødvendigheden af samarbejde trods politisk uenighed om en lang række konkrete politiske spørgsmål; det britisk-tyske forhold som hvilende på en bred enighed om mange substantielle spørgsmål (bortset fra EFs udvikling – men her har synspunkterne nærmet sig siden bogens færdiggørelse), men også præget af en svag institutionalisering; og endelig det fransk-britiske forhold, der karakteriseres af en traditionel rivalitet mellem de tidligere førende stormagter i Europa på trods af voksende politisk enighed og voksende kontakter om den daglige udformning af udenrigspolitikken.

Udover denne karakteristik af de bilaterale relationer giver bogens analyser et godt indblik i de kraftigt intensiverede interaktioner mellem de vesteuropæiske lande, der er resultatet dels af bilaterale aftaler som den fransk-tyske traktat af 1963, dels af EPS-samarbejdet, og som sikrer en kontinuerlig kontakt på det personlige plan mellem de politikere og embedsmænd, der formulerer de tre landes udenrigspolitik. På denne baggrund kunne man spørge, hvorfor koordineringen af de tre landes politik ikke er skredet endnu længere frem. Her svigter bogen måske en smule. Man savner kapitler, der anlægger en national synsvinkel på de tre landes Europa-politik og analyserer de drivkræfter og interesser, der bærer den frem, ligesom der også savnes specifikke analyser af den rolle, som forholdet til eksterne aktører som USA, Sovjetunionen og den tredje verden spiller for udviklingen af bi- og trilaterale relationer i Vesteuropa. Disse aspekter indgår naturligvis i de mange enkeltanalyser, men man savner en specifik diskussion af dem som både driv- og bremsekræfter i udviklingen af det vesteuropæiske samarbejde.

Det kan ligeledes kritiseres, at EFs rolle som en væsentlig del af rammen om trekantens indbyrdes relationer kun belyses i et enkelt af bogens kapitler, og specielt, at EPS spiller en ganske underordnet rolle i bogen.

Disse mere kritiske bemærkninger skal dog ikke overskygge, at der er tale om en overordentlig interessant og velunderbygget bog. Dens forfattere er velkendte, solide britiske kendere af europæisk politik som Roger Morgan og Helen og William Wallace, og det borger for kvaliteten.

Nikolaj Petersen